

Pinja Rantaniva

STUDIEPROGRAM I NORDISKA SPRÅK OCH SVENSKA PÅ FINSKA UNIVERSITET

En jämförande analys av inlärningsmål och
examensstrukturer

Fakulteten för informationsteknologi och kommunikation
Studieinriktningen i nordiska språk
Kandidatavhandling
September 2021

SAMMANDRAG

Pinja Rantaniva: Studieprogram i nordiska språk och svenska på finska universitet – En jämförande analys av inlärningsmål och examensstrukturer
Kandidatavhandling, 25 sidor + bilagor (3 sidor)
Tammerfors universitet
Studieinriktningen i nordiska språk
September 2021

I denna kandidatavhandling studerar jag vilka olikheter och likheter det finns mellan studieprogram och studieinriktningar i nordiska språk eller svenska på finska universitet. Jag betraktar sju studieprogram eller studieinriktningar från sex universitet som är Helsingfors, Jyväskylä, Tammerfors, Uleåborgs, Åbo och Östra Finlands universitet. Jag har studerat bara de program som är avsedda för studerande med svenska som andra inhemska språk för att programmen skulle vara motsvarande.

Min första forskningsfråga handlar om de inlärningsmål som studieprogram och studieinriktningar har satt för sina examina. Enligt min andra forskningsfråga studerar jag vilka kurser i nordiska språk eller svenska som är obligatoriska eller valfria på olika universitet. Min tredje forskningsfråga fokuserar på hur studierna förbereder studerande för arbetslivet till exempel i form av språk- och arbetspraktiker.

Som material använder jag beskrivningar av de undersökta inlärningsmålen på webbplatsen studieinfo.fi samt beskrivningar av kurser i nordiska språk och svenska från läsåret 2020–2021 på universitetens egna webbplatser. Som metod använder jag en materialbaserad innehållsanalys. Metoden kan också beskrivas som en jämförande analys eftersom jag gör en jämförelse av inlärningsmål och examensstrukturer mellan universiteten.

I analysen har jag fördelat inlärningsmålen i fem kategorier: undersökningskunskaper, kunskaper i svenska språket, kultur och litteratur, färdigheter i arbetslivet och andra mål. Inlärningsmålen är relativt liknande på alla universitet. De obligatoriska grundkurserna är innehållsmässigt mycket liknande men mellan ämneskurser finns det variation. De vanligaste kurstemana är grammatik, skriftlig och muntlig kommunikation, litteratur, kultur och grannspråk. Språkpraktiken utgör en viktig del av studierna men arbetspraktiker betonas inte i kandidatexamina. På magisternivån finns det åtminstone två olika studieinriktningar på varje universitet.

Min undersökning har visat att det finns både olikheter och likheter mellan studierna i nordiska språk och svenska på olika universiteten. De största skillnaderna kan ses inom utbudet av valfria ämneskurser och specialiseringsmöjligheterna mellan programmen. Samtidigt är flera inlärningsmål och innehållet av grundkurserna likadana.

Nyckelord: studieprogram, studieinriktning, utbildning, inlärningsmål, examensstruktur.

Originaliteten av denna avhandling har granskats med Turnitin Originality Check-programmet.

TIIVISTELMÄ

Pinja Rantaniva: Studieprogram i nordiska språk och svenska på finska universitet – En jämförande analys av inlärningsmål och examensstrukturer
Kandidaatintutkielma, 25 sivua + liitteet (3 sivua)
Tampereen yliopisto
Kielten tutkinto-ohjelma, pohjoismaisten kielten opintosuunta
Syyskuu 2021

Tässä kandidaatintutkielmassa tutkin, mitä eroja ja yhtäläisyyksiä suomenkielisten yliopistojen pohjoismaisten kielten tai ruotsin tutkinto-ohjelmilla ja opintosuunnilla on. Tarkastelen seitsemää tutkinto-ohjelmaa tai opintosuuntaa kuudessa eri yliopistossa, jotka ovat Helsingin, Jyväskylän, Tampereen, Oulun, Turun ja Itä-Suomen yliopistot. Olen ottanut tutkimuksessani huomioon vain ne tutkinto-ohjelmat, jotka on suunnattu opiskelijoille, joilla on ruotsi toisena kotimaisena kielenä, jotta vertailu olisi helpompaa.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni käsittelee sitä, millaisia oppimistavoitteita tutkinto-ohjelmille ja opintosuunnille on asetettu. Toisen tutkimuskysymykseni mukaisesti tutkin, mitkä pohjoismaisten kielten tai ruotsin kurssit ovat pakollisia ja mitkä valinnaisia eri yliopistoissa. Kolmas tutkimuskysymykseni on se, miten opinnot valmistavat opiskelijoita työelämään esimerkiksi kieli- ja työharjoittelujen muodossa.

Aineistona käytän tutkinto-ohjelmien oppimistavoitteiden kuvauksia Opintopolku-sivustolla sekä pohjoismaisten kielten tai ruotsin lukuvuoden 2020–2021 kurssikuvauksia, jotka löytyvät yliopistojen omilta internet-sivuilta. Menetelmänä käytän aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Menetelmää voi kuvata myös vertailevaksi analyysiksi, sillä vertailen oppimistavoitteita ja tutkintorakenteita yliopistojen välillä.

Olen jakanut analyysissäni tutkinto-ohjelmien tavoitteet viiteen eri kategoriaan: tutkimustaitoihin, ruotsin kielen taitoihin, kulttuuriin ja kirjallisuuteen, työelämän valmiuksiin sekä muihin tavoitteisiin. Oppimistavoitteet ovat suhteellisen samankaltaisia kaikissa yliopistoissa. Pakolliset peruskurssit ovat sisällöllisesti hyvin samanlaisia, mutta aineopintojen kursseissa on eroja. Yleisimpiä kurssiteemoja ovat kielioppi, kirjallinen ja suullinen viestintä, kirjallisuus, kulttuuri sekä sukukielet. Ruotsin kieliharjoittelu on tärkeä osa opintoja, mutta työharjoitteluja ei painoteta kandidaatintutkinnoissa. Maasteritason opintosuuntia on joka yliopistossa vähintään kaksi erilaista.

Tutkimukseni on osoittanut, että eri yliopistojen pohjoismaisten kielten ja ruotsin opintojen välillä löytyy sekä eroja että yhtäläisyyksiä. Suurimmat erot tutkinto-ohjelmien välillä näkyvät erityisesti aineopintojen valinnaisten kurssien tarjonnassa sekä opintosuuntavaihtoehdoissa. Yhteisiä ovat sen sijaan suurin osa oppimistavoitteista sekä perusopintojen kurssien sisältö.

Avainsanat: tutkinto-ohjelma, opintosuunta, koulutus, oppimistavoite, tutkintorakenne.

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

INNEHÅLL

1	INLEDNING	1
1.1	Syfte	2
1.2	Material	2
1.3	Metod	3
1.4	Tidigare forskning	4
2	TEORI	6
2.1	Nordiska språk i Finland och Norden	6
2.2	Centrala begrepp inom universitetsstudier	7
2.3	Universitetsexamina i arbetslivet	8
3	ANALYS AV MÅL OCH STRUKTURER AV PROGRAMMEN	10
3.1	Inlärningsmål av studieprogram	10
3.1.1	Inlärningsmålbeskrivningar	10
3.1.2	Analys av inlärningsmål	13
3.2	Examensstrukturer	15
3.2.1	Obligatoriska och valfria kurser i kandidatprogram	16
3.2.2	Praktiker	17
3.2.3	Specialiseringsmöjligheter inom programmen	19
4	DISKUSSION	21
5	SAMMANFATTNING	23
	<i>Källor</i>	26
	<i>BILAGA 1. Tablå 2: Obligatoriska och valfria kurser i svenska och nordiska språk</i>	29
	<i>BILAGA 2. Tablå 3: Grund- och ämnesstudier i svenska och nordiska språk</i>	30

1 INLEDNING

Svenska är det andra nationalspråket i Finland och cirka 5 % av finländare har svenska som modersmål. Det svenska språket är ett viktigt kommunikationsmedel både i Finland och i andra nordiska länder. Svenskundervisningen utgör en obligatorisk del av den finländska läroplanen från grundskolan till andra stadiet och även i högre utbildning där studerande måste kunna visa att deras kunskaper i svenska ligger på en viss nivå. (Juurakko-Paavola & Palviainen 2011, 9–20.)

Nordiska språk utgör den största språkgruppen i Norden. Svenska är det största språket av dessa språk med cirka 9 000 000 talare och det talas huvudsakligen i Sverige och Finland (Institutet för språk- och folkminnen u.å.). De tre största nordiska språken – svenska, danska och norska – används som officiella arbetspråk inom nordiskt samarbete (Norden.org u.å.). Som ett av de fem nordiska länder deltar också Finland i det nordiska samarbetet och således behöver även finländarna kunskaper i andra nordiska språk.

Studieinfo.fi (finska: Opintopolku.fi) är en webbplats av Utbildningsstyrelsen. På webbplatsen finns det information om utbildningar av finländska läroanstalter och högskolor. Enligt studieinfo.fi finns det sex finska universitet som har ett studieprogram eller en studieinriktning i nordiska språk eller svenska för studerande med svenska som andra inhemska språk. Nordiska språk kan studeras på Helsingfors universitet, Tammerfors universitet och Åbo universitet och studieprogrammet eller studieinriktningen i svenska finns på Jyväskylä universitet, Uleåborgs universitet och Östra Finlands universitet i Joensuu. Helsingfors och Jyväskylä universitet har flera än ett program i svenska språket.

I denna undersökning studerar jag sju studieprogram eller studieinriktningar i nordiska språk eller svenska på dessa sex universitet, speciellt på kandidatnivå. Jag betraktar speciellt inlärningsmålen och examensstrukturerna. Jag är också intresserad av hur studier anknyts till arbetslivet, det vill säga vilka praktikmöjligheter det finns på olika universitet och vilka specialiseringsmöjligheter programmen har.

Jag valde detta ämne eftersom jag själv hade problem med att bestämma mig vilka universitet jag skulle söka till efter gymnasiet. Jag hade valt att jag ville studera svenska språket men det kändes svårt att söka information om olikheter och likheter mellan olika program. Speciellt personer som tänker söka till universitet för att studera svenska kan ha nytta av denna undersökning därför att målen och strukturerna av olika programmen är sammanfattade och jämförda i texten.

1.1 Syfte

Syftet med undersökningen är att redogöra för likheter och olikheter mellan de sju studieprogrammen eller studieinriktningarna i nordiska språk eller svenska språket på sex finska universitet. Jag studerar nämligen de program som är inriktade för studerande med svenska som andra inhemska språk. Mina forskningsfrågor är:

- 1) Vilka mål har studieprogram eller studieinriktningar i nordiska språk eller svenska på olika finska universitet?
- 2) Vilka kurser i nordiska språk eller svenska är obligatoriska respektive valfria på olika universitet?
- 3) Hur förbereds studerande för arbetslivet under studier?

1.2 Material

Som primärmaterial har jag beskrivningar av utbildningar och studiehandböcker av olika universitet. Dessa kan hittas på webbplatsen studieinfo.fi och universitetens egna webbplatser. På studieinfo.fi finns det sammanfattande information om utbildningarnas mål, innehåll, huvudämnen och specialisering med mera och studiernas uppbyggnad. På universitetens egna webbplatser finns det studiehandböcker som innehåller till exempel kurslistor. Jag undersöker grund- och ämneskurser som erbjuds på universiteten under läsåret 2020–2021. Informationen är hämtad i oktober 2020.

De sju program eller inriktningar på studieinfo.fi som jag studerar är:

Helsingfors universitet: Kandidatprogrammet i finskugriska och nordiska språk och litteraturer, studieinriktningen för nordiska språk (svenska som andra inhemska språk) och magisterprogrammet i nordiska språk och litteraturer, studieinriktningen i nordiska språk.

Jyväskylä universitet: Kandidat- och magisterprogrammet för språkexperter, studieinriktningen i svenska språket och kandidat- och magisterprogrammet för ämneslärare i språk, studieinriktningen i svenska språket.

Tammerfors universitet: Kandidat- och magisterprogrammet i språk, studieinriktningen i nordiska språk.

Uleåborgs universitet: Kandidat- och magisterprogrammet i språk och litteratur, studieinriktningen i svenska språket.

Åbo universitet: Kandidat- och magisterprogrammet i nordiska språk.

Östra Finlands universitet: Kandidat- och magisterprogrammet i svenska språket.

Alla universitet utifrån Helsingfors universitet har beskrivit både kandidat- och magisterprogrammen i densamma sidan på studieinfo.fi. När man söker till dessa program, får man studierätt för både kandidat- och magisternivån. Helsingfors universitet presenterar kandidatprogrammet i finskugriska och nordiska språk och magisterprogrammet i nordiska språk och litteraturer på separata sidor.

I Helsingfors finns det separata inriktningar på kandidatnivå för studerande med svenska som andra inhemska språk och studerande med svenska som modersmål. I min undersökning analyserar jag bara programmet för de studerande med svenska som andra inhemska språk för att de undersökta programmen skulle vara så jämförbara som möjligt. Det finns också en inriktning i nordisk litteratur på Helsingfors universitet som också är avsedd för studerande med svenska som bildningsspråk. På magisternivån finns det bara en inriktning i nordiska språk för både finsk- och svensktalande studerandena samt en inriktning i nordisk litteratur.

Som man kan se, finns det två olika kandidatprogram i svenska språket på Jyväskylän universitet: språkexpert och ämneslärare i svenska. På andra universitet bestämmer studerandena inriktningen för magisterprogrammet efter de har börjat studera kandidatexamen.

På Åbo Akademi finns det också ett studieprogram i svenska men jag analyserar bara program på finskspråkiga universitet. Åbo Akademis program i svenska är avsedd för personer med svenska som modersmål och därför passar programmet inte in i min undersökning.

1.3 Metod

Min metod är en kombination av en kvalitativ materialbaserad innehållsanalys och en jämförande analys. Analysen har också kvantitativa drag. Jag analyserar inlärningsmålen och examensstrukturerna av de olika programmen och jämför dem med varandra. Mina tre forskningsfrågor är kvalitativa men jag vill också få kvantitativ information, till exempel om hur

många kurser universiteten erbjuder i olika teman. Som teorikälla om metoder använder jag verket *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* av Anneli Sarajärvi och Jouni Tuomi (2012).

Med hjälp av innehållsanalys kan man analysera dokument systematiskt och objektivt. Dokumentet beskrivs skriftligt både kvalitativt och kvantitativt. Innehållsanalysen har tre typer: materialbaserad, teoriorienterad och teoribaserad innehållsanalys. *Materialbaserad innehållsanalys*, som jag själv använder, består av tre steg: reducering, gruppering och kondensering av grupperna. Att *reducera* materialet betyder att man lämnar bort allt som är onödigt för undersökningen och excerperar materialet. Vid *gruppering* klassificerar man de excerperade begreppen till underklasser. Det sista steget är *kondensering* i vilket man utformar teoretiska begrepp. Efter att ha utformat kategorierna, kan man kvantifiera materialet. (Sarajärvi & Tuomi 2012, 137–139.)

I den första avdelningen i analysdelen (se 3.1) analyserar jag inlärningsmålbeskrivningarna av programmen. Jag har jag läst beskrivningar av studieprogrammen på webbplatsen studieinfo.fi, reducerat texterna och plockat de meningar som beskriver målen av programmen. Jag har indelat olika mål i undergrupper och utformat begrepp som baserar sig på dessa undergrupper. Efter att ha analyserat målbeskrivningarna av alla programmen, har jag jämfört dem med varandra för att se om det finns likheter eller skillnader mellan dem. Jag har kvantifierat materialet utifrån de innehållsliga aspekter som betonas mest på alla universitet.

I den andra avdelningen i analysdelen (se 3.2) analyserar jag strukturerna av programmen som består av kurser i nordiska språk och svenska. Jag redogör för vilka kurser som är obligatoriska och valfria. På universitetens webbplatser finns det listor av kurser som erbjuds på universiteten. Jag har reducerat materialet så att jag bara analyserar grund- och ämneskurser därför att på magisternivå är kurserna mycket olika för studerande. Med utgångspunkt i kursbeskrivningarna har jag indelat kurserna i olika teman, alltså undergrupper, som utgör begrepp (se bilaga 1). Jag har kvantifierat materialet för att se vilka kursteman som är de vanligaste på universiteten.

1.4 Tidigare forskning

Juurakko-Paavola och Palviainen (2011) skriver om situationen av svenska språket i Finland ur lag- och utbildningsperspektiv i sin artikel *Svenskans situation i Finland. Lagar och utbildningssystem*. Artikeln fungerar som inledning till verket som behandlar svenskans situation i den finska skolan och högre utbildningen. Forskarna hänvisar också till *universitetslagen (2019/558)* som reglerar till

exempel universitetens uppgifter, vilket är viktigt när man studerar mål och strukturer av studieprogram.

Nordiska språk behandlas i verket *Nordens språk – med rötter och fötter* av Stampe Sletten, Torp, Häkkinen och Svonni (2005). I verket finns det information till exempel om nordisk språkhistoria samt olikheter och likheter mellan språken som jag presenterar kortfattat i teoridelen (se 2.1). Andreasson och Stende (2017) från Nordiska ministerrådet har studerat hurdan syn nordbor har på det nordiska samarbetet, och de nordiska språk som liknar varandra samt nordiska värderingar nämns som en av grunderna för samarbetet. Svenska är ett av de språken som används mest inom nordiskt samarbetet vid sidan av norska och danska.

Kim (2002) jämför utvecklingen av högre utbildningar i de nordiska länderna i sin studie *Lika olika – en jämförande studie av högre utbildning och forskning i de nordiska länderna*. Studien koncentrerar sig mest på Sveriges högskolesystem men Finland, Danmark och Norge behandlas också. Kim forskar i följande teman: expansionen av den högre utbildningen, diversifieringen av de nordiska högskolesystemen, forskningsfinansieringen, forskarkarriären, utvärderingen och kvalitetsgranskningen. Reformstrategier av länderna beskriver Kim med två ord: utbyggnad och rättvis fördelning (Sverige), flexibilitet och livslångt lärande (Danmark), konkurrens och resultat (Finland) och kompetens och samordning (Norge). Kim använder begreppen *enhetlighet* för att beskriva likheter mellan utbildningarna. *Variation* är det som är olikt mellan programmen.

Hammar, Ängsal och Öhman (2018) studerar hur humanistiska utbildningar anknyter sig till arbetslivet i rapporten *Den ljusnande framtid. Om arbetslivsanknytning i humanistisk utbildning*. De har studerat humanistiska utbildningar i Sverige. Forskarna anser att praktiken spelar en viktig roll när man tänker på hur studier förbereder studerande för arbetslivet. De talar om *arbetslivsanknytning*, alltså hurdan och hur mycket samarbete med arbetslivet man kan ha under studierna till exempel genom praktiken. Begreppet har ibland använts som synonym till *relevans*, *nytta* och *kvalitet*. Jag lägger också märke till arbetslivsanknytningen av utbildningarna och speciellt språkpraktiker i min undersökning (se 3.2.2).

2 TEORI

I detta kapitel behandlar jag teorin av min uppsats. Först i avdelning 2.1 redogör jag för hurdan status nordiska språk har i Finland och i de nordiska länderna. I avdelning 2.2 förklarar jag de centrala begrepp som behandlar universitetsstudier och som jag använder i denna undersökning. Den sista avdelningen 2.3 handlar om hurdan roll språk- och arbetspraktiker spelar i universitetsexamina.

2.1 Nordiska språk i Finland och Norden

Nordiska språk är en språkgrupp som består av fem språk: svenska (ca 9 000 000 talare), danska (ca 6 000 000 talare), norska (ca 5 500 000 talare), isländska (ca 300 000 talare) och färöiska (ca 80 000 talare) (Institutet för språk- och folkminnen u.å.). Nordiska språk är den nordgermanska undergruppen i den indoeuropeiska språkfamiljen. De tre största språken – svenska, danska, norska – är nära släkt och kallas för skandinaviska. Isländska och färöiska kallas för ö-nordiska språk. (Stampe Sletten m.fl. 2005:30–45.) Svenska, danska och norska är också de officiella arbetsspråken av nordiskt samarbete som gäller till exempel Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet och Nordiska kulturfonden (Norden.org u.å.).

Enligt en studie av Nordiska ministerrådet från år 2017 upplever många nordbor att de nordiska språk som liknar varandra binder samman de nordiska länderna. Det nordiska samarbetet anses också vara viktigt i varje land. Cirka 8 % av alla nordbor tycker att den viktigaste grunden för nordiskt samarbete är att man kan förstå varandras språk. Enligt studien var språket den fjärde viktigaste grunden av alla. I Finland är den motsvarande andelen 6 % medan på Åland 12 %. Andelen på Åland är större troligtvis därför att området huvudsakligen är svenskspråkigt. 5 % av svarande menar att språk är ett av de viktigaste områdena som man borde samarbeta kring i Norden. (Andreasson & Stende 2017:12–19.)

I Finland finns det två nationella språk som också kallas för inhemska språk. Majoritetsspråket är finska som har cirka 4 823 000 modersmåltalare enligt Statistikcentralen (2019). Svenska är det andra inhemska språket med cirka 288 000 modersmåltalare (Statistikcentralen 2019). De flesta svenskspråkiga bor i huvudstadsregionen, i Österbotten och på Åland (Stampe Sletten m.fl. 2005:78). Även om andelen finländare med finska som modersmål är märkbart större jämfört med dem med svenska som modersmål, är språkens ställning likvärdig i lagstiftningen. Grundlagen garanterar att alla finländare har rätt att få service på båda inhemska språk hos statliga och kommunala myndigheter. (Juurakko-Paavola & Palviainen 2011:9.)

Svenska är ett obligatoriskt läroämne i alla skolnivåer från grundläggande utbildning till högskolenivå i Finland (Juurakko-Paavola & Palviainen 2011:13–19). Kunskaper i det andra inhemska språket hör till varje elevs studieprogram antingen som lång (A) eller medellång (B1) lärokurs. Sedan 2016 har alla elever börjat studera svenska redan på lågstadiet. (Utbildningsstyrelsen 2014:197.) I gymnasieutbildning finns det fem obligatoriska kurser i svenska och i yrkesinriktad utbildning krävs bara en studiepoäng svenska (Juurakko-Paavola & Palviainen 2011:14–18).

Högre utbildningen i Finland kan delas in i universitet- och yrkeshögskoleutbildningar. Studier i svenska ingår i alla högskoleexamina – alla studerande måste delta i en kurs eller ett prov där de visar att deras kunskaper i svenska är på den nivå som krävs av offentligt anställda. Enligt *den gemensamma europeiska referensramen*¹ är den här godkända nivån B1. Högskolorna bestämmer sina egna läroplaner för kurserna i svenska men i varje högskola behandlar kurserna områdes- eller yrkesspecifika språkstudier. (Juurakko-Paavola & Palviainen 2011:18–19.)

2.2 Centrala begrepp inom universitetsstudier

Lagstiftningen reglerar undervisningen i hela finländska utbildningssystemet, också på universiteten (Juurakko-Paavola & Palviainen 2011:11). I *universitetslagen* (Finlex 558/2009) föreskrivs bland annat universitets uppgifter. De huvudsakliga uppgifterna är att ”främja den fria forskningen och den vetenskapliga och konstnärliga bildningen, att meddela på forskning grundad högsta undervisning och att fostra de studerande till att tjäna fosterlandet och mänskligheten”. Kontinuerligt lärande, samverkan med det övriga samhället och forskningsresultatens genomslagskraft i samhället nämns också. Universiteten ska säkerställa en hög internationell kvalitet inom forskning, utbildning och undervisning.

På universiteten består många studieprogram av två delar: den lägre och den högre högskoleexamen. Den vanligaste programstrukturen på universiteten är en kombination av 3-årigt *kandidatprogram* (180 studiepoäng) och 2-årigt *magisterprogram* (120 studiepoäng). Kandidatprogrammet består av grundkurser och ämneskurser medan magisterprogrammet innehåller fördjupande kurser. I slutet av båda programmen skrivs ett lärdomsprov som kallas för kandidatavhandling i kandidatexamen och

¹ *Den gemensamma europeiska referensramen för språk (GERS)* är en referensram av Europarådet från 2001 som används i bedömning av språkfärdigheter. GERS beskriver vilken färdighet en elev har i ett visst språk. GERS består av sex nivåer av språkfärdighet. Nivåerna A1 och A2 beskriver en användare på nybörjarnivå, B1 och B2 en självständig språkanvändare och C1 och C2 en avancerad språkanvändare. (Skolverket.se 2020.)

pro gradu-avhandling i magisterexamen. (Undervisnings- och kulturministeriet 2021:332–336.) I de undersökta programmen är examenstitlar kandidat i humanistiska vetenskaper och filosofie magister.

Enligt Undervisnings- och kulturministeriet (2021) är *studieprogram* synonym till utbildningsprogram. I högskolor hänvisar studieprogram till ett sätt att ordna studier som leder till examen. *Studieinriktning* som också kallas för inriktningsoption är en grupp av studiehelheter som leder innehållet av utbildningen till något speciellt ämne eller område. Studieinriktningen är således hyponym till studieprogram. (Undervisnings- och kulturministeriet 2021:144,336.)

Det finns elva finska universitet i Finland (Finlex 558/2019) varav svenska eller nordiska språk kan studeras på sex universitet. Det finns ett eget studieprogram i nordiska språk eller svenska på Åbo universitet och Östra Finlands universitet. Helsingfors, Tammerfors och Uleåborg universitet har studieprogram i språk i vilka ingår studieinriktningar i nordiska språk eller svenska. I Jyväskylä finns det ett studieprogram för ämneslärare och ett annat studieprogram för språkexperter som båda har en inriktning i svenska. På varje universitet finns det två eller tre studieinriktningar inom magisterprogrammen. (Studieinfo.fi u.å.)

Kim (2002) har jämfört högskolor och forskning i de nordiska länderna. Enligt Kim är Finlands högskolesystem mest liknande med Danmark av de nordiska länderna. Båda länderna har till exempel möjlighet för öppna och flexibla universitetsstudier. Om man jämför styrning och finansiering av forskning, liknar Sverige och Finland varandra. (Kim 2002: 7–11.)

2.3 Universitetsexamina i arbetslivet

Hammar m.fl. (2018) indelar humanistiska utbildningar i två typer: utbildningar som leder till yrkesexamina och generella utbildningar. Språkvetenskap hör till generella utbildningar därför att det inte ger studerande något speciellt yrke. Exempel på den andra utbildningstypen är bland annat klasslärare och läkare. Enligt forskarna är studerande i generella utbildningar inte lika förberedda för arbetslivet som studerande i de utbildningar som leder till yrkesexamina. (Hammar m.fl. 2018:7–10.)

Praktiken spelar en stor roll när man studerar utbildningarnas arbetslivsanknytning (Hammar m.fl. 2018:7–12). Inom språkstudier finns det två slags praktiker: språk- och arbetspraktiker. Språkpraktiker är en viktig del av språkstudier. Syftet med dem är att praktisera muntlig kommunikation på studiespråket. Studier i nordiska språk och svenska är huvudsakligen på svenska

men språkpraktiken kan avläggas också på något annat nordiskt språk. Hur språkpraktiken kan avläggas, varierar mellan universiteten. Syftet med arbetspraktiker är att ge studerande möjlighet att förbereda sig till arbetslivet redan under studierna.

Som sagt är språkvetenskapliga program oftast så kallade generella utbildningar (Hammar m.fl. 2018:7–10). I så fall förbereder studierna inte sig till arbetslivets krav, utan det är biämnena som spelar en stor roll med det hurdana arbetsmöjligheter studerandena i nordiska språk eller svenska har. De vanligaste yrken inom studerandena är ämneslärare i svenska, översättare och språkexpert. För att kunna agera i dessa yrken behöver man annorlunda kunskaper. Det finns lagstiftningar om behörighetskrav för ämneslärare och auktoriserad translator som jag presenterar i de två nästa styckena.

I *förordning om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet* (Finlex 986/1998) föreskrivs behörighets- och språkkunskapskrav för lärare. För att kunna agera som ämneslärare måste man ha avlagt högre högskoleexamen (till exempel filosofie magister), minst 60 studiepoängs studier i undervisningsämnet och minst 60 studiepoängs eller 35 studieveckors pedagogiska studier för lärare. Undervisningspraktiker ingår i pedagogiska studier för ämneslärare så avlägger alla studerande som vill ha behörighet för ämneslärare sådana praktiker. 60 studiepoäng i svenska betyder att man måste ha avlagt åtminstone grund- och ämnesstudier. (Finlex 986/1998.)

Behörighetskrav för auktoriserad translator, som gör officiella översättningar, föreskrivs i en *lag om auktoriserade translatorer* (Finlex 1231/2007). Om man vill agera som en auktoriserad translator måste man ha avlagt examen för auktoriserade translatorer eller filosofie magister eller någon annan högre högskoleexamen med studier i översättningsvetenskap på minst 60 studiepoäng och som består av teoretiska och praktiska universitetsstudier i översättningen. Dessa studier ska innehålla minst 6 studiepoäng i auktoriserad översättning. Rätt att kunna agera som auktoriserad translator ska beviljas från Examensnämnden. (Finlex 1231/2007.)

3 ANALYS AV MÅL OCH STRUKTURER AV PROGRAMMEN

I detta kapitel analyserar jag primärmaterialet som består av inlärningsmålbeskrivningar på webbplatsen studieinfo.fi och kurslistor på universitetens egna webbplatser. Analysen består av två delar: i den första delen (3.1) analyserar jag likheter och olikheter av inlärningsmål av programmen. I den andra delen (3.2) redogör jag för strukturer av studieprogrammen, alltså kurser och specialiseringar. Som metod använder jag en materialbaserad innehållsanalys.

3.1 Inlärningsmål av studieprogram

I detta avsnitt analyserar jag de inlärningsmål av studieprogram och studieinriktningar som kan hittas på webbplatsen studieinfo.fi. På studieinfo.fi kan man söka till utbildningar på andra och tredje stadiet. Skolorna kan presentera sina undervisningsprogram på webbplatsen. Alla sex universitet som jag studerar har också beskrivit inlärningsmålen för sina utbildningar där. De flesta beskrivningarna av programmen på studieinfo.fi är skrivna på finska så i avsnitt 3.1.1 berättar jag kortfattat på svenska vilka de aktuella inlärningsmålen för nordiska språk och svenska på de undersökta universiteten är och i avsnitt 3.1.2 analyserar jag målen med hjälp av en tablå. Informationen är hämtad i oktober 2020 och den gäller de program som man kunde söka till på våren 2021.

3.1.1 Inlärningsmålbeskrivningar

På Helsingfors universitet finns det ett kandidatprogram med sju inriktningar i finskugriska och nordiska språk. Beskrivningar för inlärningsmål är dels samma, dels olika för inriktningarna. Först presenteras yrken som studerande i språk kan ha i allmänhet. Kritisk läsande och textanalys nämns också i beskrivningen. Studieinriktningen i nordiska språk presenteras i ett eget stycke (se ex. 1). Om nordiska språk står det hurdana teman som behandlas i studierna. Studerandena får också färdigheter i att analysera språk i olika sammanhang och lär sig hurdan betydelse språk, språkkunskaper och litteratur har ur samhällets och individens synvinkel. Magisterprogrammet i nordiska språk och litteraturer har som mål att studerandena ska ha fördjupade vetenskapliga kunskaper inom vetenskapsområdet och bra kunskaper i svenska och andra nordiska språk. Annars föreskrivs magisterprogrammet inte lika mycket som kandidatprogrammet. (Studieinfo.fi u.å., Helsingfors universitet.)

- (1) ”Om du väljer studieinriktningen **nordiska språk** studerar du både talat och skrivet språk, språklig variation, grammatik, tvåspråkighet, flerspråkighet och språkhistoria. Du får färdigheter i att analysera hur språk används i olika sammanhang. Efter dina studier förstår du vilken betydelse språk, språkkunskaper och litteratur har för både individen och för samhället. Du kan använda och tillämpa dina kunskaper inom olika yrken, till exempel inom utbildning, kommunikation, översättning osv.” (Studieinfo.fi u.å., Helsingfors universitet.)

Programmet för språkexperter i Jyväskylä har sex inriktningar. Den studerande blir en språkexpert som kan betrakta och utnyttja olika sätt och medel av språkbruk, kommunikation och interaktion (se ex. 2). Som på Helsingfors universitet, lär studerandena i Jyväskylä sig hurdan roll språket spelar med identitet, kultur och samhällliga fenomen. Bra text- och diskurskunskaper är skrivna med fetstil i texten så de verkar vara de mest centrala målen av detta studieprogram. Enligt Jyväskylä universitet är språkets betydelse och mångsidighet i samhället de teman som mest betonas i språkstudier. (Studieinfo.fi u.å., Jyväskylä universitet.)

- (2) ”Kieliasiantuntijana olet kielten ja kulttuurien moniosaaja ja osaat tarkastella ja hyödyntää erilaisia kielenkäytön, viestinnän ja vuorovaikutuksen tapoja ja välineitä. Ymmärrät kielen merkityksen identiteetin, kulttuurin ja yhteiskunnallisten ilmiöiden rakentajana. Tiedät, mikä merkitys esimerkiksi monikielisyydellä, multimodaalisilla teksteillä, sosiaalisella medially ja kielimuotojen valinnoilla on eri tilanteissa; toisin sanoen sinulla on **hyvät teksti- ja diskurssitaidot.**”² (Studieinfo.fi u.å., Jyväskylä universitet.)

Jyväskyläs program för ämneslärare har fem inriktningar. Huvudmålet av programmet är att ge studerandena färdigheter för att kunna arbeta som ämneslärare i språk (se ex. 3) men också i andra uppgifter inom planering, ledning och utbildning. Studerandena blir alltså experter i språk och undervisning. Pedagogiska studier börjar redan under det första studieåret, vilket är annorlunda än på andra universitet. I allmänhet betonas pedagogiken märkbart mest i Jyväskylä jämfört med de andra universiteten. Studerandena lär sig om språkvetenskap samt om språkundervisning och forskning av undervisning. (Studieinfo u.å., Jyväskylä universitet.)

- (3) ”Meillä kieliaineen opiskelu ja opettajankoulutus kulkevat käsi kädessä koko opintojesi ajan. Kielten aineenopettajakoulutukseen valitut saavat opinto-oikeuden opettajan kelpoisuuden antaviin opettajan pedagogisiin opintoihin jo heti opintojen alussa ja ne alkavat jo ensimmäisenä syksynä. Koska kielen ja opettamisen asiantuntijuus kietoutuvat yhteen koko opintopolkusi ajan, opettajaksi kasvamiselle jää aikaa.”³ (Studie.info u.å., Jyväskylä universitet.)

² ”Som språkexpert är du mångsysslare i språk och kulturer och du kan betrakta och utnyttja olika sätt och medel av språkbruk, kommunikation och interaktion. Du förstår språkets betydelse i bildande av identitet, kultur och samhällliga fenomen. Du vet hurdana betydelser flerspråkighet, multimodala texter, sociala medier och valet av språkformer har i olika situationer, med andra ord har du **bra text- och diskurskunskaper.**” [min översättning]

³ ”Hos oss går språkstudierna och lärarutbildningen hand i hand under hela din studietid. De som har blivit valda till ämneslärarutbildningen i språk får studierätt till lärares pedagogiska studier, som ger behörighet att agera som lärare, redan i början av sina studier och kurserna börjar genast under den första terminen på hösten. Eftersom sakkunnighet i språk och pedagogik går hand i hand och ökar under hela din studietid, finns det tillräckligt med tid att växa till lärare. [min översättning]

Tammerfors universitet har beskrivit inlärningsmålen för studieprogram i språk i form av en punktuppställning på studieinfo.fi och målen för kandidat- och magisterprogram presenteras separat. De flesta av inlärningsmålen handlar om undersökningskunskaper eller kunskaper i det språk som man studerar. I kandidatprogrammet betonas muntlig och skriftlig kommunikation, språkets strukturer, variation, flerspråkighet och kulturer. Inlärningsmålen för magisterprogram fokuserar för det mesta på undersökningskunskaper. (Studieinfo.fi u.å., Tammerfors universitet.)

På Uleåborgs universitet är svenska en av fem inriktningar i studieprogrammet i språk. Inlärningsmålen är presenterade som punktuppställningar och är huvudsakligen desamma för alla inriktningar: de handlar om undersökningskunskaper och färdigheter i arbetslivet. Om inriktningen i svenska språket sägs att målet med den är att de utexaminerade studerande ska ha bra kunskaper i svenska och färdigheter i att kunna arbeta som experter i språk, kommunikation och kulturer (se ex. 4). I studierna i svenska ingår åtminstone muntlig och skriftlig kommunikation, språkets strukturer och utveckling, litteratur och kultur, internationell företagskommunikation, översättning och textanalys. Internationell företagskommunikationen är Uleåborgs specialitet. Enligt universitetet fokuserar studierna i svenska speciellt på flerspråkighet och kulturer. (Studieinfo.fi u.å., Uleåborgs universitet.)

- (4) ”Ruotsin kielen hakukohteen tavoitteena on, että valmistuneilla on hyvä ruotsin kielen taito ja valmiudet toimia työelämässä kielten, viestinnän ja kulttuurien asiantuntijoina, esimerkiksi yritysviestinnän ammattilaisina, opettajina tai kääntäjinä.”⁴ (Studieinfo.fi u.å., Uleåborgs universitet.)

Åbo universitet skriver att deras mål är att ge studerandena mångsidiga färdigheter – både i praktik och teori – för att kunna arbeta som ämneslärare i svenska, språkforskare eller någon annan språkexpert. Studerandena lär sig att använda språket både muntligt och skriftligt samt förstå andra nordiska språk och veta vilka olikheter och likheter de har. Studierna ger också en uppfattning om hur svenska språket har förändrats under tiden och hur språket varierar i olika geografiska och sociala områden. I Åbo lär man sig också generella undersökningsfärdigheter. Inlärningsmål i Åbo liknar mycket målen av andra programmen. (Studieinfo.fi u.å., Åbo universitet.)

Östra Finlands universitet har skrivit ganska lite om inlärningsmål på studieinfo.fi – det huvudsakliga målet är sammanfattat i ett stycke (se ex. 5). Om studier i svenska nämns kunskaper i språkets strukturer, interaktion, språkinläring och språkområdets kultur och samhälle. Vid sidan av

⁴ ”Målet med inriktningen i svenska språket är att de utexaminerade ska ha bra kunskaper i svenska och färdigheter i att agera som experter i språk, kommunikation och kulturer i arbetslivet, till exempel som sakkunniga i företagskommunikation, lärare eller översättare.” [min översättning]

språkkunskaper är målet också att få färdigheter i arbetslivet: bland annat kunskaper i kommunikation och interaktion samt digitala kunskaper. Att lära sig söka information och tänka kritiskt nämns också som inlärningsmål. På Östra Finlands universitet betonas svenska språkets roll som kommunikationsmedel i det nordiska samarbetet och enligt dem utbildas studerandena för att bli språkexperter i samhällligt viktiga uppgifter. (Studieinfo.fi u.å., Östra Finlands universitet.)

- (5) ”Svenska i Joensuu? Kyllä vain! Ruotsin kielen ja Pohjoismaiden asiantuntijoita tarvitaan! Meillä saat sujuvan suullisen ja kirjallisen kielitaidon sekä opit luontevaa asiaviestintää ruotsiksi. Kielitaidon ja kielitiedon lisäksi kehität monia työelämässä tarvittavia taitoja, kuten vuorovaikutus-, viestintä- ja digitaaitoja sekä projekti- ja ongelmanratkaisutaitoja. Omaksut opinnoissasi myös tiedonhankinnan ja kriittisen ajattelun sekä jatkuvan oppimisen periaatteet. Voit suuntautua opinnoissasi ruotsin kielen aineenopettajaksi, kääntäjäksi tai kieliasiantuntijaksi.”⁵ (Studieinfo.fi u.å., Östra Finlands universitet.)

Det finns stora skillnader på hur mycket universiteten har beskrivit sina inlärningsmål: till exempel Helsingfors universitet har skrivit långt om både hela studieprogrammet i finskugriska och nordiska språk och de sju studieinriktningar medan Östra Finlands universitet har skrivit mycket kortfattat vilka är de centrala inlärningsmålen av studieprogrammet i svenska. Helsingfors universitet är också det enda universitetet som har presenterat sitt studieprogram på svenska på studieinfo.fi, andra texter är skrivna på finska. Som huvudsakliga mål i inlärningsmålbeskrivningar har jag noterat bra kunskaper i svenska språket och färdigheter i arbetslivet som studerandena kan utnyttja i de vanligaste yrken inom studerandena i nordiska språk eller svenska – dem betonas på alla universitet och nämns på något sätt i alla exempel (1–5). I den följande avsnitt jämför jag inlärningsmålen av programmen mer.

3.1.2 Analys av inlärningsmål

I tablå 1 har jag indelat inlärningsmålen enligt program och teman. Jag har grupperat inlärningsmålen till fem kategorier som är *undersökningskunskaper*, *kunskaper i svenska språket*, *kultur och litteratur*, *färdigheter i arbetslivet* och som sist *andra mål* som inte kan räknas till något av de andra fyra målen. Efter tablå förklarar jag vilka inlärningsmål dessa kategorier innehåller. I tablå finns det kolumner för båda programmen på Jyväskylä universitet där S står för språkexpert och Ä för ämneslärare.

⁵ ”Svenska i Joensuu? Så klart! Experter i svenska språket och de nordiska länderna behövs! Hos oss får du flytande muntliga och skriftliga språkkunskaper och lär dig naturlig saklig kommunikation på svenska. Vid sidan av språkkunskaper utvecklar du många kunskaper som behövs i arbetslivet, som kunskaper i interaktion och kommunikation, digitala kunskaper samt projekt- och problemlösningsförmågor. I dina studier tillägnar du dig också principer i informationssökande, kritiskt tänkande och kontinuerligt lärande. Du kan inrikta dig till ämneslärare i svenska, översättare eller språkexpert.” [min översättning]

Tablå 1. Inlärningsmål av program som kategorier

Inlärningsmål	Helsingfors	Jyväskylä (S)	Jyväskylä (Å)	Tammerfors	Uleåborg	Åbo	Östra Finland
Undersökningskunskaper	x	x	x	x	x	x	x
Kunskaper i svenska språket	x	x	x	x	x	x	x
Kultur och litteratur	x	x	x	x	x	x	x
Färdigheter i arbetslivet	x	x	x	x	x	x	x
Andra mål		x	x		x		

I universitetslagen (Finlex 558/2009) föreskrivs universitetens uppgifter, till exempel forskningsgrundad undervisning och forskningsresultatens genomslagskraft i samhället (se 2.2). Till *undersökningskunskaper* har jag räknat de inlärningsmål som har något att göra med undersökningar: kunskaper om metoder och teoretiska begrepp, undersökningsprocess, bedömning, vetenskapligt tänkande, analys och informationssökning. Åtminstone några av dessa kunskaper nämns som inlärningsmål i alla program.

I kategorin *kunskaper i svenska* har jag placerat alla mål som behandlar speciellt svenska språket ur språkvetenskaplig synvinkel: muntliga och skriftliga kunskaper i svenska, språkets strukturer, språklig variation och språkhistoria med mera. Kunskaper i andra nordiska språk inkluderar jag också i denna kategori därför att med kunskaper i svenska kan man också förstå svenskans grannspråk. Dessa är grundläggande kunskaper i språket som behövs för att kunna agera som sakkunnig i sitt studiespråk, både som ämneslärare, översättare och språkexpert.

Kultur och litteratur utgör den tredje kategorin. Studierna i svenska och nordiska språk behandlar särskilt svenska språket men studerandena får också lära sig om nordisk kultur. Kultur och litteratur har jag placerat tillsammans i en kategori därför att litteratur är en del av kultur. Som man kan se, behandlar studierna också kultur och litteratur på varje universitet.

Färdigheter i arbetslivet består av kommunikation, projektbehärskning, kritiskt tänkande, att kunna lösa problem och göra slutsatser, självreflektion och livslångt lärande. I denna kategori har jag också placerat praktiker om de har nämnts som inlärningsmål och de mål som handlar om kommunikation och interaktion i allmänhet, inte som en del av kunskaper i svenska. Enligt Hammar m.fl. (2018:7–10) innebär generella examina ofta ett problem när det gäller arbetslivsanknytning (se 2.3) men alla av mina undersökta program har ändå som mål att ge studerandena bra färdigheter i arbetslivet.

På tre av de undersökta programmen finns det några mer specifika mål som nämns på studieinfo.fi. I tablå 1 har jag placerat dem i kategorin som heter *andra mål*. Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Östra Finlands universitet har inte nämnt sådana inlärningsmål som inte passar in i de övriga fyra kategorierna i tablå 1. I Jyväskylä betonas text- och diskurskunskaper i programmet för språkexperter och språkundervisningen i programmet för ämneslärare. Uleåborgs universitet har internationell företagskommunikation som ett specifikt mål. (Studieinfo.fi u.å.)

Som slutsats kunde man säga att inlärningsmålen är relativt liknande i alla program och det största målet är att utbilda sakkunniga i svenska språket (se 3.1.1). För att bli en sakkunnig måste man enligt inlärningsmålen ha mångsidiga kunskaper i svenska språket och kulturen samt svenskans grannspråk och andra nordiska länder, veta om språkvetenskap och undersökningsprocesser i allmänhet samt ha kompetenser som behövs i arbetslivet, till exempel kommunikation, kritiskt tänkande och livslångt lärande. Dessa kunskaper ingår i inlärningsmålen i alla programmen. Bara två universitet, Jyväskylä och Uleåborgs universitet nämnde sådana mål som jag inte skulle räkna till någon annan kategori.

3.2 Examensstrukturer

I denna avdelning analyserar jag examensstrukturerna av programmen. Jag har studerat kursplanerna från läsåret 2020–2021. I avsnitt 3.2.1 analyserar jag likheter och olikheter av kursutbuden mellan universitetet. Jag redogör för vilka sätt det finns att avlägga språk- eller arbetspraktiker i avsnitt 3.2.2 och vilka specialiseringsmöjligheter det finns inom programmen i avsnitt 3.3.3.

Informationen är hämtad från universitetens egna webbplatser i oktober 2020. Helsingfors universitet och Östra Finlands universitet använder webbplatsen som kallas Weboodi, Uleåborgs universitet och Åbo universitet har sina kurslistor på webbplatsen Peppi, Tammerfors universitet har en webbplats som kallas Opiskelijan opas (svenska: studerandes guide) och Jyväskylä universitet använder webbplatsen Opinto-opas (svenska: studieguide).

I tablå 2 (se bilaga 1) i slutet av uppsatsen har jag indelat kurserna i kandidatprogram enligt kursernas teman. På varje rad står det vad kursens tema är och om den är en obligatorisk (O) eller en valfri (V) kurs och om kursen ingår i grundstudier (G) eller ämnesstudier (Ä). Jag har använt tablå som hjälp med analys av kurserna (se 3.2.1). Även kandidatseminarium ingår varje program också men dem har jag inte skrivit i tablå. Magisterkurserna finns inte heller i tablå eftersom på varje universitet finns det två eller tre olika studieinriktningar på magisternivå (se 3.2.3) med sina egna kurser. På grund av detta skulle det vara svårt att markera i tablå vilka kurser som är obligatoriska och vilka som är

valfria. Ett undantag i tabblån utgör språkpraktiken som är obligatorisk på Åbo universitet på magisternivå. Denna kurs har markerats med F som betyder en fördjupande kurs.

3.2.1 Obligatoriska och valfria kurser i kandidatprogram

Jag har grupperat kurserna i nordiska språk eller svenska enligt 14 olika teman i tablå 2 (bilaga 1). Dessa teman är grammatik, skriftlig kommunikation, muntlig kommunikation, litteratur och kultur, grannspråk, översättning, språk- eller arbetspraktik, språkhistoria, fonetik och fonologi, forskning och nordistik, språksociologi, ordkunskap, pedagogik och retorik. Om det finns en kurs eller kurser på ett visst tema på ett universitet, har jag markerat det med en kryss på tabblån.

På varje universitet finns det 5 eller 6 obligatoriska grundkurser i svenska eller nordiska språk. På Östra Finlands universitet kan studerandena välja den sjätte obligatoriska kursen av tre alternativ som är *Grundkurs i språkvetenskap*, *Grundkurs i litteratur* och *Flerspråkig kommunikation*. Annars är grundkurserna obligatoriska och desamma för alla. I ämnesstudier finns det 4–6 obligatoriska kurser i svenska eller nordiska språk på universiteten. Antalet för valfria kurser varierar mycket beroende på universitetet.

Innehållet av grundkurser är liknande på universiteteten. Enligt tablå 2 (bilaga 1) finns det en obligatorisk grundkurs i grammatik, skriftlig kommunikation, muntlig kommunikation och litteratur eller kultur på varje universitet. Andra teman av obligatoriska grundkurser är retorik i Helsingfors och fonetik i Uleåborg. Det finns också några obligatoriska introduktionskurser som *Introduktionskurs för nordiska språk* i Åbo och *Introduktion till akademisk svenska* på Östra Finlands universitet. Vid ämnesstudier är de vanligaste temana grammatik, litteratur och kultur och grannspråk – av dessa teman finns det minst en ämneskurs på varje universitet. Andra vanliga teman är skriftlig kommunikation, muntlig kommunikation, språkhistoria, forskning och nordistik, språksociologi och ordkunskap varav minst fyra universitet har en ämneskurs.

Kurser i något grannspråk finns på varje universitet som del av ämnesstudier. Grannspråkskursen är obligatorisk i Helsingfors, Jyväskylä, Tammerfors och Åbo. Kursen i norska är obligatorisk i Åbo och på andra universiteten kan man valfritt välja kursen i norska. Som andra alternativ vid sidan av norska finns det danska och isländska i Helsingfors; danska i Jyväskylä och danska, isländska och färöiska i Tammerfors. I Uleåborg är grannspråkskursen valfri och som alternativ finns det norska, danska och isländska. På Östra Finlands universitet finns det en valfri kurs där norska, danska och

isländska behandlas på densamma kurs. Enligt Andreasson och Stende (2017:12–19) är förståelsen av andra nordiska språk en viktig grund av nordiskt samarbete och kanske därför erbjuder alla universitet kurser också på andra nordiska språk. Förutom har nordiska språk en gemensam språkhistoria (Stampe Sletten m.fl. 2005:52–60) så är det viktigt att veta om skillnader mellan svenska och dess grannspråk. (Se 2.1.)

Grundkurserna i nordiska språk och svenska fokuserar mycket på att utveckla studerandenas generella skriftliga och muntliga kunskaper i svenska och ger allmän information om nordiska kulturer och litteraturer. På ämnesnivån fördjupar studerandena sig till mer vetenskapliga områden, till exempel språkhistoria och språksociologi. Inom ämnesstudier finns det mer variation mellan universiteten än inom grundstudier. Temana som behandlas i grund- och ämnesstudier ger allmänna kunskaper som behövs i alla yrken som är vanliga för studerandena i nordiska språk eller svenska (se 2.3): till exempel grammatik är ett tema i vilket ämnesläraren måste ha bra kunskaper för att kunna lära språket för andra, medan översättaren och språkexperten måste kunna skriva korrekt för att ge en professionell bild om sig själv.

I tablå 3 (se bilaga 2) i slutet av uppsatsen har jag skrivit kurserna i nordiska språk eller svenska på kandidatnivå som lista. Jag har indelat studierna i svenska eller nordiska språk på varje universitet i grund- och ämneskurser och inom dem i obligatoriska och valfria kurser. I tablå är de obligatoriska kurserna skrivna med fetstil. Informationen är hämtad från universitetens webbplatser och kurslistorna är från läsåret 2020–2021.

3.2.2 Praktiker

Olika slags praktiker är viktiga när man tänker på utbildningens arbetslivsanknytning (Hammar m.fl. 2018: 7–12). Sätt att avlägga språk- eller arbetspraktiker är lite olika på universiteten. Språkpraktiken är en obligatorisk ämneskurs i kandidatprogrammen på Jyväskylä, Tammerfors och Östra Finlands universitet. I Åbo är språkpraktiken obligatorisk i magisterprogrammet. I Uleåborg rekommenderas språkpraktiken i kandidatprogrammet men den är inte obligatorisk. I Helsingfors har man en obligatorisk arbetspraktik i stället för språkpraktiken.

I Helsingfors finns det inte någon obligatorisk språkpraktik men i stället ingår en arbetspraktik på minst tre månader i alla lägre högskoleexamina. Praktiken ska vara relevant för studerandes

huvudämne och kan avläggas i Finland eller utomlands. Det rekommenderas att praktiken avläggs i slutet av kandidatstudierna. En rapport skrivs efter praktiken. (Helsingfors universitet u.å.)

Alla studerande i svenska på Jyväskylä universitet, både ämneslärare och språkexperter, måste avlägga en språkpraktik. Studerandena kan åka på utbyte samt arbeta eller tillbringa minst två månader i Sverige, Norge, Danmark eller på Åland. Språkpraktiken kan också avläggas genom Nordkurs i Sverige, Norge eller Danmark eller på någon annan språkkurs i Sverige som studeranden hittar självständigt. Krav för språkkursen är att den tar cirka tre veckor (80 timmar) och nivån är minst B2 enligt den gemensamma europeiska referensramen. Efter praktiken skrivs en rapport på 1–2 sidor. (Jyväskylä universitet u.å.)

I Tammerfors kan språkpraktiken vara ett studieutbyte eller en praktik på minst två månader i något annat nordiskt land eller på Åland. Praktiken kan också avläggas på något svenskspråkigt område i Finland och då ska praktiken ta cirka tre månader. Efter praktiken skriver studerande en rapport på 6–8 sidor eller håller en muntlig presentation på 20 minuter. (Tammerfors universitet u.å.)

I Uleåborg är språkpraktiken valfri men rekommenderas. Enligt Uleåborgs universitets webbplats åker studerande oftast på Nordliks-utbyte till Sverige, Danmark eller Norge. Att delta i Nordkurs är också möjligt där. (Uleåborgs universitet u.å.)

I Åbo är språkpraktiken obligatorisk i magisterprogram och det finns flera sätt att avlägga praktiken. Man kan tillbringa minst fyra veckor i något nordiskt land eller delta i Nordkurs. Studeranden kan också avlägga grundstudier på 25 studiepoäng i något annat ämne på Åbo Akademi där undervisningsspråket är svenska. Språkpraktiken kan också godkännas om studeranden har avlagt beväringstjänst på Dragsvik eller utbildningsperioden i civiltjänst i Lapinjärvi på svenska. Efter praktiken skrivs en essä. (Åbo universitet u.å.)

På Östra Finlands universitet kan studerande avlägga en praktik på två månader antingen i något annat nordiskt land eller på något svenskspråkigt område i Finland. Ett annat alternativ är att delta i en nordisk språk- eller litteraturkurs i något nordiskt land. Studerandena skriver en praktikrapport på 5–6 sidor. (Östra Finlands universitet u.å.)

Sammanfattningsvis betonas språkpraktikens betydelse på varje universitet utan Helsingfors där man har en arbetspraktik i stället. Egentligen fungerar detta arbetspraktik troligtvis på ett samma sätt som språkpraktiker på andra universitet, därför att det borde ha något att göra med studerandens huvudämne som i detta fall är nordiska språk. Arbetspraktiker syns inte i kursutbudet av andra

universitet på kandidatnivå men jag antar att de är mer relevanta på magisternivå. På kandidatnivå fokuseras mycket på att utveckla språkkunskaper i svenska.

3.2.3 Specialiseringsmöjligheter inom programmen

I detta avsnitt redogör jag för vilka studieinriktningar det finns på universiteten. Som sagt tidigare finns det två program i svenska på Jyväskylä universitet på kandidatnivå. Studerandena väljer således sin studieinriktning, ämneslärare eller språkexpert, redan när de söker till universitetet. På andra universitet väljer studerandena sin inriktning innan magisterprogrammet. I tablå 4 har jag markerat vilka specialiseringsinriktningar det finns på varje program eller inriktning.

Tablå 4. Studieinriktningar inom program

Inlärningsmål	Helsingfors	Jyväskylä	Tammerfors	Uleåborg	Åbo	Östra Finland
Generell	x		x	x		
Språkexpert		x			x	x
Ämneslärare		x			x	x
Översättare			x			x
Nordisk litteratur	x					
Internationell företagskommunikation				x		

Det framgår av tablå 4 att de vanligaste studieinriktningarna är en generell inriktning i nordiska språk eller svenska, ämneslärare och språkexpert. Dessa tre inriktningar finns på tre olika universitet. Översättning finns som inriktning på två universitet. Nordisk litteratur eller internationell företagskommunikation kan båda väljas bara på ett universitet.

Helsingfors universitet har två studieinriktningar i nordiska språk på kandidatnivå – en för studerande med svenska som modersmål och en för studerande med svenska som andra inhemska språk. Det finns också en litteraturvetenskaplig inriktning som kallas för nordisk litteratur som jag inte har behandlat mer på denna undersökning. På magisternivå finns det två studieinriktningar: nordiska språk, som är inriktad för både finsk- och svenskspråkiga studerande, och nordisk litteratur. Skillnaden mellan dessa är att nordiska språk koncentrerar sig på språkvetenskap och nordisk litteratur på litteraturvetenskap. (Studieinfo.fi u.å., Helsingfors universitet.) Jag har ändå skrivit

nordisk litteratur till tablå 4 därför att man kan söka till denna inriktning även om man har avlagt kandidatprogrammet i den språkvetenskapliga inriktningen i nordiska språk.

På Jyväskylä universitet finns det separata studieprogram för ämneslärare och språkexperter redan på kandidatnivå som studerandena väljer när de söker till universitetet. Grundkurserna är desamma för båda programmen med inriktningen i svenska men i ämnesstudier är en av de obligatoriska kurserna annorlunda mellan programmen. Studerandena fortsätter till magisterprogram med densamma inriktningen som de har valt tidigare. (Studieinfo.fi u.å., Jyväskylä universitet.)

På Tammerfors universitet finns det två studieinriktningar på magisternivå: nordiska språk och flerspråkig kommunikation. Alla studerande i nordiska språk har studierätt för den generella inriktningen i nordiska språk. Man kan också söka till den andra inriktningen, flerspråkig kommunikation, som innehåller översättningskurser. (Studieinfo.fi u.å., Tammerfors universitet.)

Det finns två magisterprogram i svenska språket på Uleåborgs universitet: ett generellt program i svenska och ett program i internationell företagskommunikation. Uleåborgs universitet är det enda universitetet där man kan välja ett program i svenska som koncentrerar sig på företagskommunikation. Översättning på 25 studiepoäng kan väljas som biämne i kandidat- eller magisterprogram men det finns inte ett separat program för det. (Studieinfo.fi u.å., Uleåborgs universitet.)

På Åbo universitet kan studerandena välja mellan två inriktningar på magisternivå: ämneslärare och språkexpert. Biämnet översättning på 25 studiepoäng kan väljas i kandidat- eller magisterprogram men den utgör inte en separat inriktning. (Studieinfo.fi u.å., Åbo universitet.)

På Östra Finlands universitet finns det flesta inriktningar på magisternivå med tre inriktningar: språkexpert, ämneslärare och översättning. Kurserna är gemensamma för alla studerande på kandidatnivå men på magisternivå finns det mycket variation beroende på inriktningen. (Studieinfo.fi u.å., Östra Finlands universitet.)

I avsnitt 3.2.1 har noterat jag att kurserna på kandidatnivå är relativt liknande mellan universiteten, men de flesta skillnaderna verkar finnas på magisternivån. Programmens profileringar ser annorlunda ut. Jyväskylä universitet satsar mest på ämneslärarutbildningen därför att där börjar studerandena sina pedagogiska studier redan under första året (se 3.1.1) medan på andra universitet börjar dessa studier på magisternivån. Jyväskylä är också det enda universitetet som har ett kandidatprogram för språkexperter samtidigt som Åbo och Östra Finlands universitet har magisterinriktningar för

språkexperter. Tammerfors och Östra Finlands universitet erbjuder studieinriktningar i översättningen, som ger behörighet för en auktoriserade translator (se 2.3). En helt generell examen som inte leder till något specifikt yrke kan man avlägga i Helsingfors, Tammerfors och Uleåborg.

4 DISKUSSION

Som sagt tidigare, kan svenska eller nordiska språk studeras på sex av de elva finska universiteten i Finland (Finlex 558/2019): Helsingfors, Jyväskylä, Tammerfors, Uleåborgs, Åbo och Östra Finlands universitet. Syftet med min undersökning har varit att kartlägga hur liknande eller olika studieprogrammen eller -inriktningarna i nordiska språk eller svenska på dessa universitet är. Jag anser att jag har uppnått syftet genom att undersöka inlärningsmålen, examensstrukturerna och arbetslivsanknytningen i programmen. Undersökningen har visat att finns det både variation och likheter mellan programmen i svenska eller nordiska språk på olika universitet. De största olikheterna syns i examensstrukturerna, både med inriktningar inom magisterprogrammen och med valfria ämneskurser. Inlärningsmålen är huvudsakligen desamma för alla program men små olikheter finns.

Min undersökningsprocess började på hösten 2020 och blev färdig i september 2021. I oktober 2020 samlade jag in materialet från studieinfo.fi och universitetens webbplatser och började skriva teoridelen. På våren började jag analysera. Att välja metoden var svårt därför att jag inte visste så mycket om forskningsmetoder men den materialbaserade innehållsanalysen (se 1.3) har varit fungerande. Jag hade först som plan att analysera både kandidat- och magisterprogram mer noggrant men under analysen märkte jag att materialet skulle ha varit för stort för en kandidatuppsats på högst 25 sidor. Därför bestämde jag mig att fokusera huvudsakligen på kandidatprogrammen eftersom på denna nivå är kurserna minst nästan desamma för alla studerande. Magisterprogrammen har jag undersökt lite i avsnitt 3.2.3 där jag tog reda på hur studerandena kan fortsätta sina studier efter kandidatprogrammen.

I teoridelen (se 2.2) har jag skrivit om universitetens uppgifter som står i universitetslagen (Finlex 558/2009), till exempel kontinuerligt lärande, samverkan med det övriga samhället samt hög och internationell nivå av forskning. Dessa är generella mål som krävs i alla studieprogram och som handlar om till exempel undersökningskunskaper och färdigheter i arbetslivet. Som generella mål för nordiska språk och svenska har jag nämnt kunskaper i svenska språket och nordisk kultur och

litteratur. Vid sidan av generella mål har några av studieprogram och studieinriktningar andra speciella mål, till exempel bra text- och diskurskunskaper i programmet för språkexperter i Jyväskylä (studieinfo.fi u.å., Jyväskylä universitet). Jag antog ändå att skillnaderna skulle ha varit större mellan programmen – de flesta inlärningsmål är mycket generella och inget universitet är avvikande. Det kan vara svårt att förstå skillnaderna mellan programmen om man bara jämför inlärningsmålen på studieinfo.fi, vilket hände också för mig när jag själv sökte till universitetet.

Innehållet av kurserna på kandidatnivå, speciellt mellan grundkurserna, är relativt liknande på varje universitet som jag förväntade: vanliga teman är till exempel grammatik samt muntlig och skriftlig kommunikation. Studerandena utvecklar sina allmänna språkkunskaper i början av studierna och dessa teman utgör grunden för språket. Vad är likadant för alla program är också språkpraktikens betydelse: det ses som en viktig del av språkstudier. På alla andra universitet förutom Jyväskylä väljer studerandena sin inriktning innan de börjar studierna i magisterprogram och således är studierna i kandidatprogrammen gemensamma för alla. Om man jämförde också magisterprogrammen mer, skulle det kanske ge en bättre syn på skillnaderna av kursutbudet.

Alla studieprogram och studieinriktningar ger faktiskt mångsidiga kunskaper i svenska och nordiska språk. Viktiga teman som grammatik, muntlig och skriftlig kommunikation, litteratur, kultur och grannspråk behandlas på varje universitet. Det bästa sätt att välja vilket universitet skulle passa bättre för en person som söker till att studera svenska är kanske att tänka på hurdant arbete man är intresserad av. På några universitet finns det mera studier till exempel på översättningsvetenskap än på andra: Tammerfors eller Östra Finlands universitet har egna magisterinriktningar i översättningen medan några universitet erbjuder bara några översättningskurser. Internationell företagskommunikation kan man studera bara i Uleåborg och nordisk litteratur i Helsingfors. Man kan ändå bli till exempel ämneslärare, översättare eller språkexpert från varje universitet, även om en särskild studieinriktning för dem bara finns i hälften av de undersökta universiteterna.

Å ena sidan är det bra att programmen är relativt liknande med varandra därför att således kan man nå motsvarande kunskaper som man behöver i arbetet som sakkunnig i språk på vilket universitet som helst. Som sagt tidigare, är det å andra sidan problematiskt att programmen verkar vara så liknande – det ändå finns några skillnader till exempel inom magisterprogram som en sökande person kanske inte vet. Jag är själv en studerande i nordiska språk och jag visste inte hur olika magisterprogram det finns på andra universitet, så hur kunde någon som söker till något av dessa program veta det?

Jag har inte noterat stora skillnader mellan de tre programmen i svenska och de tre i nordiska språk när man tänker på kurser i svenskans grannspråk, alltså namnet för programmet berättar inte hur mycket man kan eller kan inte lära sig om andra nordiska språk. Programmet i svenska finns på Jyväskylä, Uleåborgs och Östra Finlands universitet. De fokuserar inte bara på svenska utan alla universitet erbjuder kurser i några andra nordiska språk också. I Jyväskylä måste studerande välja minst en kurs i grannspråk och på Uleåborgs och Östra Finlands universitet är grannspråkkursen valfri. Språkpraktiken kan avläggas också på något icke-svenskspråkigt land. I Jyväskylä är alternativen för praktiklandet Sverige, Norge, Danmark och Åland men på Uleåborgs och Östra Finlands universitet kan studerande välja vilket land som helst. På Helsingfors, Tammerfors och Åbo universitet, som har program i nordiska språk, är grannspråkkursen obligatorisk.

Enligt Hammar m.fl. (2018, 7–12) är brist på arbetslivsanknytning på humanistiska utbildningar problematisk. Jag har också märkt att studierna i nordiska språk eller svenska inte innefattar aktuella arbetspraktiker på kandidatnivå, förutom på Helsingfors universitet där alla studerande har en obligatorisk arbetspraktik. Jag har ändå undersökt huvudsakligen kandidatprogrammen så vet jag inte mer om kursernas arbetslivsanknytning i magisterprogrammen. Alla universitet har som inlärningsmål att ge färdigheter som behövs i arbetslivet (se 3.1.2). Språkkunskaper tränas genom språkpraktiker som är obligatoriska på nästan varje universitet (se 3.2.2) och många studerande avlägger praktiken genom att arbeta på ett svenskspråkigt område.

5 SAMMANFATTNING

Syftet med denna undersökning har varit att redogöra för olikheter och likheter mellan studieprogram och studieinriktningar i nordiska språk eller svenska för studerande med svenska som andra inhemska språk. Universiteten som jag har studerat är Helsingfors universitet, Jyväskylä universitet, Tammerfors universitet, Uleåborgs universitet, Åbo universitet och Östra Finlands universitet. I Jyväskylä finns det två separata kandidatprogram i svenska, det ena för ämneslärare i språk och det andra för språkexperter, men på andra universitet finns det bara ett program eller en inriktning i nordiska språk eller svenska för finskspråkiga studerande. På varje universitet finns det åtminstone två inriktningar i nordiska språk eller svenska i magisterprogram. Som material har jag använt inlärningsmålbeskrivningar på webbplatsen studieinfo.fi och kurslistor på universitetens egna webbplatser. Jag har analyserat materialet med hjälp av en materialbaserad innehållsanalys.

Min första forskningsfråga handlar om vilka mål studieprogram eller studieinriktningar i nordiska språk eller svenska har på dessa sex universitet. Målbeskrivningarna på studieinfo.fi bygger mest på lagsbaserade generella mål som behandlar speciellt undersökningskunskaper. Jag har grupperat målen till fem kategorier som är undersökningskunskaper, kunskaper i svenska språket, kultur och litteratur, färdigheter i arbetslivet och andra mål. Bara Jyväskylä universitet och Uleåborgs universitet har nämnt sådana mål som inte passar till de fyra andra kategorier, men mål av alla andra kategorier finns på varje program.

Den andra forskningsfrågan handlar om obligatoriska och valfria kurser. Jag har studerat speciellt kurserna inom kandidatprogram därför att då är de minst nästan desamma för alla studerande i nordiska språk eller svenska. Inom magisterprogrammen finns det så många inriktningar med olika kurser att det skulle ha varit svårt att jämföra dem. Min undersökning har visat att på varje universitet finns det obligatoriska grundkurser i grammatik, skriftlig kommunikation, muntlig kommunikation och litteratur eller kultur. På ämnesstudienivån finns det lite mer variation både med obligatoriska och valfria kurser mellan universiteten. De vanligaste temana av ämneskurser är grammatik, litteratur och kultur och grannspråk. Grannspråkkurserna är oftast kurser i norska eller danska.

Den sista forskningsfrågan handlar om hur studerandena förbereds för arbetslivet under studier. På varje universitet avlägger studerandena praktiker på något sätt. Språkpraktiker i svenska spelar en viktig roll på alla universitet. Språkpraktiken är obligatorisk på alla universitet utan Helsingfors och Uleåborg. På Uleåborgs universitet språkpraktiken rekommenderas även om den är valfri. På Helsingfors universitet avlägger studerande en obligatorisk arbetspraktik på 5 studiepoäng som kan också ses som språkpraktik – den borde vara relaterad till studier och som studerandena i nordiska språk är praktikanterna troligtvis i något arbete där de kan använda svenska på något sätt. Man måste ändå minnas att huvudsyftet med språkpraktiken är att träna muntliga kunskaper i språket i stället för att få arbetserfarenhet. På kandidatnivån finns det inte några obligatoriska arbetspraktiker utan i Helsingfors. Jag har inte tagit reda på om arbetspraktiker är obligatoriska på andra universitet på magisternivån. Alla kandidatprogram utan de två program för ämneslärare och språkexperter i Jyväskylä är väldigt generella – de förbereder studerande inte till något speciellt yrke.

I min undersökning har jag huvudsakligen fokuserat på bara kandidatprogram men tagit ändå reda på hur studerande kan fortsätta sina studier på magisternivån. På varje universitet finns det två eller tre magisterprogram eller -inriktningar i nordiska språk eller svenska. I Jyväskylä fortsätter studerandena i densamma inriktningen som de sökte till innan universitetet men på andra universiteten väljer studerandena en inriktning för magisternivån oftast under det andra studieåret. En generell

studieinriktning i nordiska språk eller svenska finns i Helsingfors, Tammerfors och Uleåborg. Översättningen kan väljas som inriktning på Tammerfors och Östra Finlands universitet. Program eller inriktningar för ämneslärare och språkexperter finns på Jyväskylä, Åbo och Östra Finlands universitet. Utöver dessa har Helsingfors universitet en inriktning i nordisk litteratur och Uleåborgs universitet ett program i internationell företagskommunikation som kan avläggas på svenska.

Jag har valt studera huvudsakligen kandidatprogram i min avhandling därför att de liknar varandra mer eller mindre på kandidatnivån på alla universitet och således är det lätt att jämföra dem. Dessutom skulle materialet ha blivit för omfattande för en kandidatavhandling om jag hade studerat också magisterprogrammen utförligare. I framtiden skulle det därför vara intressant att fokusera på magisterprogram i nordiska språk och svenska. Det skulle också vara intressant att få veta hur studerande i nordiska språk och svenska placerar sig i arbetslivet efter studierna och om det finns skillnader mellan studerandena som har utexaminerats från olika universitet.

KÄLLOR

Primärmaterial:

Helsingfors universitet. Weboodi. Tillgänglig:

https://weboodi.helsinki.fi/hy/vl_kehys.jsp?Kieli=1&MD5avain=&vl_tila=4&Opas=6835&Org=116715446&KohtTyypHierAuk=12 [hämtad: 4.10.2020]

Jyväskylä universitet. Opinto-opas. Tillgänglig: https://opinto-opas.jyu.fi/2020/fi/moduuli/kimka_ruos/ [hämtad: 4.10.2020]

Studieinfo.fi, Helsingfors universitet. Kandidatprogrammet i finskugriska och nordiska språk och litteratur, kandidat i humanistiska vetenskaper och filosofie magister (3 år + 2 år). Helsingfors universitet, humanistiska fakulteten. Tillgänglig: <https://studieinfo.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.27755274274> [hämtad: 4.10.2020]

Studieinfo.fi, Jyväskylä universitet. Kieliasantuntijan kandidaatti- ja maisteriohjelma, humanististen tieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v). Jyväskylän yliopisto, humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Tillgänglig: <https://studieinfo.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.725198770210> [hämtad: 4.10.2020]

Studieinfo.fi, Jyväskylä universitet. Kielten aineenopettajan kandidaatti- ja maisteriohjelma, humanististen tieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v). Jyväskylän yliopisto, humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Tillgänglig: <https://studieinfo.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.84330411426> [hämtad: 4.10.2020]

Studieinfo.fi, Åbo universitet. Pohjoismaiset kielet, humanististen tieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v). Turun yliopisto, Humanistinen tiedekunta. Tillgänglig: <https://studieinfo.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.31803481477> [hämtad: 4.10.2020]

Studieinfo.fi, Tammerfors universitet. Pohjoismaiset kielet, Kielten koulutus, Humanististen tieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v). Tampereen yliopisto, Informaatiotieteiden ja viestinnän tiedekunta. Tillgänglig: <https://studieinfo.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.39123629386> [hämtad: 4.10.2020]

Studieinfo.fi, Östra Finlands universitet. Ruotsin kieli, humanististen tieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v). Itä-Suomen yliopisto, Filosofinen tiedekunta, Joensuu kampus. Tillgänglig: <https://studieinfo.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.56114600739> [hämtad: 4.10.2020]

Studieinfo.fi. Ruotsin kieli, Kielten ja kirjallisuuden tutkinto-ohjelma, Humanististen tieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v). Oulun yliopisto, Humanistinen tiedekunta. Tillgänglig: <https://studieinfo.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.445684175610> [hämtad: 4.10.2020]

Tammerfors universitet. Opiskelijan opas. Tillgänglig: <https://www.tuni.fi/opiskelijanopas/opintotiedot/tutkinto-ohjelmat/otm-d8575e77-1ee3-48a6-b3c1-4acb30c146ce?year=2020&activeTab=1> [hämtad: 4.10.2020]

Uleåborgs universitet. Peppi. Tillgänglig: <https://opas.peppi oulu.fi/fi/ohjelma/13103> [hämtad: 4.10.2020]

Åbo universitet. Peppi. Tillgänglig: <https://opas.peppi.utu.fi/fi/perustutkintokoulutus/kieli-ja-kaannostieteiden-laitos/14002/13363?period=2020-2022> [hämtad: 4.10.2020]

Östra Finlands universitet. Weboodi. Tillgänglig: https://weboodi.uef.fi/weboodi/v1_kehys.jsp?Kieli=1&MD5avain=&v1_tila=4&Opas=4301&Org=20784033 [hämtad: 4.10.2020]

Sekundärlitteratur:

Andreasson, Ulf & Stende, Truls 2017. *Ett värdefullt samarbete: Den nordiska befolkningens syn på Norden*. Analys nr. 3/2017. Köpenhamn: Nordisk ministerråd. Tillgänglig: <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1152251/FULLTEXT02.pdf> [hämtad: 6.1.2020]

Finlex 986/1998. *Förordning om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet 14.12.1998/986*. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980986> [hämtad: 16.2.2021]

Finlex 1231/2007. *Lag om auktoriserade translatorer 7.12.2007/1231*. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20071231> [hämtad: 25.8.2021]

Finlex 558/2019. *Universitetslag 24.7.2019/558*. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2009/20090558> [hämtad: 28.11.2020]

Hammar, Isak, Petterson Ängsal, Magnus & Öhman, Marie 2018. *Den ljusnande framtid. Om arbetslivsanknytning i humanistisk utbildning*. Humtanks rapportserie, no. 3, Tankesmedjan Humtank. Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1240138/FULLTEXT01.pdf> [hämtad: 15.10.2020]

Institutet för språk- och folkminnen. Nordiska språk. Tillgänglig: <https://www.isof.se/sprak/vad-ar-sprakvard/sprakvard-i-norden/de-nordiska-spraken/nordiska-sprak.html> [hämtad: 16.2.2021]

Juurakko-Paavola, Taina & Palviainen, Åsa 2011. Svenskans situation i Finland. Lagar och utbildningssystem. In T. Juurakko-Paavola, & Å. Palviainen (Eds.), *Svenskan i den finska skolan och högre utbildningen: Om kunskaper och motivation genom olika utbildningsstadier*. (pp. 9–22). HAMK in julkaisu (11/2011). Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/45444> [hämtad: 15.10.2020]

Kim, Lillemor 2002. *Lika olika – en jämförande studie av högre utbildning och forskning i de nordiska länderna*. Stockholm: Höskoleverket. Tillgänglig: <https://www.uka.se/download/18.12f25798156a345894e292a/1487841892427/0240R.pdf> [hämtad: 15.10.2020]

Norden.org. *De nordiska språken*. Webbplatsen för det officiella nordiska samarbetet. Tillgänglig: <https://www.norden.org/sv/information/de-nordiska-spraken> [hämtad: 30.1.2021]

Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni 2012. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi. Tillgänglig som e-bok: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789520400118>

Skolverket.se 2020. *Gemensam europeisk referensram för språk*. Tillgänglig:
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/gemensam-europeisk-referensram-for-sprak-gers> [hämtad: 25.8.2021]

Stampe Sletten, Iben, Torp, Arne, Häkkinen, Kaisa & Svonni, Mikael 2005. *Nordens språk – med rötter och fötter*. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet. Tillgänglig: <http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A700937&dswid=1606> [hämtad: 6.1.2021]

Statistikcentralen 2019. Tabellbilaga 2. Befolkningen efter språk 1980–2019. Tillgänglig:
http://www.stat.fi/til/vaerak/2019/vaerak_2019_2020-03-24_tau_002_sv.html [hämtad: 30.1.2021]

Undervisnings- och kulturministeriet 2021. *Opetus- ja koulutussanasto (OKSA): 2. laitos. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:10*. Tillgänglig:
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162845> [hämtad: 8.3.2021]

Utbildningsstyrelsen 2014. *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Helsinki: Next Print Oy. Tillgänglig:
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf [hämtad: 28.4.2021]

BILAGA 1. TABLÅ 2: OBLIGATORISKA OCH VALFRIA KURSER I SVENSKA OCH NORDISKA SPRÅK

Kurserna i kandidatprogrammen indelade enligt kursernas teman. Betydelser av bokstäverna: G = grundkurs, Ä = ämneskurs, F = fördjupande kurs (magisterkurs), O = obligatorisk, V = valfri.

Tema	Helsingfors	Jyväskylä	Tammerfors	Uleåborg	Åbo	Östra Finland
Grammatik	G(O), Ä(O)	G(O), Ä(O)	G(O), Ä(O)	G(O), Ä(O)	G(O), Ä(O)	G(O), Ä(O)
Skriftlig kommunikation	G(O), Å(O)	G(O), Ä(O)	G(O), Ä(O)	G(O)	G(O)	G(O), Ä(O)
Muntlig kommunikation	G(O), Ä(O)	G(O)	G(O), Ä(V)	G(O), Ä(O)	G(O), Ä(V)	G(O), Ä(O)
Litteratur och kultur	G(O), Ä(O)	G(O), Ä(O/V)	G(O), Ä(V)	G(O), Ä(O)	G(O), Ä(V)	G(O), Ä(O)
Grannspråk	Ä(O)	Ä(O)	Ä(O)	Ä(V)	Ä(O)	Ä(V)
Översättning	-	-	Ä(V)	Ä(O)	Ä(V)	G(O/V)
Språk- eller arbetspraktik	G/Ä(O)	Ä(O)	Ä(O)	G/Ä(V)	F(O)	Ä(O)
Språkhistoria	Ä(O)	Ä(V)	-	Ä(O)	Ä(O)	Ä(V)
Fonetik och fonologi	Ä(O)	Ä(V)	-	G(O)	-	Ä(O)
Forskning och nordistik	Ä(O)	Ä(O)	Ä(V)	Ä(V)	Ä(V)	G(O/V)
Språksociologi	-	Ä(V)	Ä(V)	Ä(V)	Ä(O)	-
Ordkunskap	-	Ä(V)	Ä(V)	-	Ä(O)	Ä(V)
Pedagogik	-	Ä(V)	-	Ä(V)	-	Ä(V)
Retorik	G(O)	Ä(O/V)	-	-	-	-
Introduktion	G(O)	-	G(O)	-	G(O)	G(O)

BILAGA 2. TABLÅ 3: GRUND- OCH ÄMNESSTUDIER I SVENSKA OCH NORDISKA SPRÅK

Kurserna på universiteten under läsåret 2020–2021. Obligatoriska kurserna är skrivna med fetstil och valfria utan fetstil.

Universitet	Grundstudier	Ämnesstudier
Helsingfors	<ul style="list-style-type: none"> - Språk, individ och samhälle - Grammatik I - Retorik - Svenskt och finlandssvenskt samhälle och kultur - Muntlig och skriftlig färdighet I - Textproduktion 	<ul style="list-style-type: none"> - Muntlig och skriftlig färdighet II - Grammatik och lingvistik - Svenskans fonetik och fonologi - Teorier och metoder inom nordistiken - Svenska språkets historia - Norge och norska - Danmark och danska - Island och isländska
Jyväskylä	<ul style="list-style-type: none"> - Uttal och samtal - Skriv- och textkompetens - Språkets struktur och funktion A - Språkets struktur och funktion B - Kultur och samhälle i Norden 	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunikation i arbetslivet - Språkriktighet i modern svenska - Svenskans grannspråk (danska/norska) - Modern svensk litteratur - Språkpraktik - Teori och praktik inom andraspråksinläring (Ä) - Samtal, interaktion och retorik (S) - Svensk litteraturhistoria - Svenska språkets historia - Undervisningsmaterial som resurs - Svensk fonologi - Ordförrådet i svenska - Ungdomsspråk och slang - Utlandsstudier: kommunikation/kultur, samhälle/lingvistik/språkinläring, undervisning/diskurs och media
Tammerfors	<ul style="list-style-type: none"> - Språkets strukturer I - Skriftlig kommunikation I - Muntlig kommunikation I - Svenskspråkig modern litteratur i Sverige och Finland - Språket i bruk 	<ul style="list-style-type: none"> - Språkets strukturer II - Skriftlig kommunikation II - Språkpraktik - Grannspråk I (norska/danska/isländska/färöiska) - Introduktion till nordisk språkforskning och nordiskt arbetsliv - Muntlig kommunikation II - Språksociologi - Ordkunskap - Översättning (finska – svenska/svenska – finska)
Uleåborg	<ul style="list-style-type: none"> - Språkfärdighet 1 - Grammatik 1 - Kultur och samhälle - Svensk fonetik med uttal - Språkfärdighet 2 	<ul style="list-style-type: none"> - Grammatik 2 - Översättning - Skönlitteratur - Svensk språk- och samhällshistoria - Sociolingvistik - Grannspråk (danska/norska/isländska) - Språkpedagogiskt workshop - Praktiskt affärskommunikation - Språktillägnande och flerspråkighet - Språkberikad undervisning - Namnforskning - Biämnet översättning med 5 kurser

Åbo	<ul style="list-style-type: none"> - Introduktionskurs för nordiska språk - Uttal och samtal - Textproduktion - Svensk grammatik I - Modern svensk litteratur 	<ul style="list-style-type: none"> - Svensk grammatik II - Svenskans regionala och sociala variation - Språkhistoria - Ord och text - Norska i grannspråksperspektiv - Svenska litteraturklassiker - Litterär analys och stilistik - Svenska ur översättningsperspektiv - Svenska som andraspråk - Svenskan i Finland - Ungdomsspråk och nätspråk - Texter och genrer - Övningskurs i språkhistoria - Kurs i gammal finska och svenska - Dialektal variation inom svenskan
Östra Finland	<ul style="list-style-type: none"> - Muntlig kommunikation och uttal - Introduktion till akademisk svenska - Svensk grammatik 1 - Skriftlig kommunikation 1 - Kulturkunskap - Grundkurs i språkvetenskap - Grundkurs i litteratur - Flerspråkig kommunikation 	<ul style="list-style-type: none"> - Svensk grammatik 2 - Svenskans fonetik och fonologi - Skriftlig och muntlig kommunikation 2 - Språkpraktik på svenska - Svensk litteratur och svenska filmer - Svensk ordförråd - Svenskan i lärande - Nordiska språk och kulturer - Svenska språkets historia
